

[Duborg.]

over 1 Tønde Hartkorn, idet Statistikken for Ejendomme under 1 Tønde Hartkorn ikke er heldig til dette Brug, fordi der kommer mange Ejendomme ind derunder, der overhovedet ikke med Rette kan siges at være Landbrugsejendomme, medens de over 1 Tønde Hartkorn praktisk talt i alle Tilfælde er rene Landbrugsejendomme — ærede Medlemmer ved jo, at 1 000 Kr. pr. Tønde Hartkorn er i Praksis det samme som 100 Kr. pr. Tønde Land eller deromkring. Hvor meget af denne Pris der var Besætningsværdi, har man ingen Oplysning om. I 1870—74 var Gennemsnitsprisen 5 845 Kr., i 1880—84 7 292 Kr. og i 1890—94 6 512 Kr. Der er altsaa, som man ser, nogle Svingninger, men dog en jævn Stigning. I 1900—04, da vi var paa det laveste under den nedadgaaende Konjunktur i Slutningen af forrige Aarhundrede, kom vi ned paa 6 349. Saa stiger det i 1905—09 til 7 682 og i 1913 til 10 578. I 1913 er Besætningsværdien af det solgte 2 066. I 1916 er vi paa 12 942, og da er Besætningsværdien 3 298. I 1918 er Prisen 18 127, og da er Besætningsværdien 5 343. I 1920 er Værdien 21 751 — det er det højeste — og Besætningsværdien 7 940. I 1923 er Værdien 18 068 og Besætningsværdien 5 451, og i 1927 er vi igen kommet ned paa 15 662, og Besætningsværdien er gaaet ned til 4 361.

Naar man nu gaar disse Tal igennem og saa trækker Besætningsværdien fra, finder man en jævn Stigning, og man vil for Resten finde, at Krigskonjunkturerne for Landbrugsejendommens Vedkommende hovedsagelig har deres Grund i Stigningen af Værdien af Besætning og Inventar. Men der er et andet Forhold, som ikke er medtaget i Statistikken, og det er Bygningsværdien i denne Periode, og det spiller en afgørende Rolle i selve Værdimomentet. Jeg mener, at man med Hensyn til Bygningsværdien med stor Forsigtighed kan regne, at den i 1927 pr. Td. Hartkorn var 6 500 Kr. — det ligger 20—25 pCt. under Nyopførelsesværdien. Hvis vi saa gaar ud fra disse 6 500 Kr. i 1927 og omregner det efter Bygningspristallet i den foregaaende Periode og med Hensyntagen til de stigende Bygningsværdier i denne Periode, saa vil vi komme til, at Jordværdien i hele denne bevægede økonomiske Periode og i dette forholdsvis lange Tidsrum har ligget næsten fast, idet de Svingninger, der har været, er ganske uvæsentlige. Vi vil paa det allernærmeste komme til det Resultat, at selve Jordværdien i 1860 var 2 500 Kr. pr. Td. Hartkorn, i 1913 4 000 Kr. pr. Td. Hartkorn og

i 1927 5 000 Kr. pr. Td. Hartkorn. Nu vil det maaske forekomme Ikke-Landmænd som en betydelig Stigning, idet det jo dog er en Stigning fra 1860 til 1927 fra 2 500 Kr. til 5 000 Kr., men for alle, der har nøje Kendskab til det danske Landbrug, er det hævet over enhver Tvivl, at i dette Tidsrum, hvor saa at sige de store Grundforbedringer er gennemført, er denne Stigning af Jordværdien paa 2 500 Kr. pr. Td. Hartkorn eller ca. 250 Kr. pr. Td. Land fuldt ud betalt direkte af Brugerne ved Kapitalanlæg til Grundforbedring. De enorme Grundforbedringer, der er udført ved Dræning, ved Mergling, ved Jordrensning og ved Gødning, det er alt sammen Opgaver, som ganske afgjort nærmere har kostet mere end de 250 Kr. pr. Td. Land eller de 2 500 Kr. pr. Td. Hartkorn end mindre. Man kan derfor med absolut Sikkerhed sige, at der ikke kan paavises nogen Stigning i de virkelige Jordværdier i hele dette Tidsrum; det kan ikke siges paa nogle faa Kroner fra eller til, hvor store Svingningerne har været, men det fremgaar jo ogsaa med Sikkerhed af disse Oplysninger fra Statistisk Bureau, at selve Jordprisen har været næsten uforandret, svagt stigende, men ikke stærkere stigende, end hvad der svarer til de udførte Grundforbedringsarbejder i dette Tidsrum. Jeg mener, det er af overordentlig Interesse, at dette Forhold fastslaaes, for derved tages i Virkeligheden hele Grundlaget bort for den Betragtning, at det er en Værdi for Samfundet at være Ejer af Jorden, idet Samfundet saa faar de samfundsskabte Værdier, som man mener ellers gaar i private Besidderes Lomme. Naar der ikke saa langt tilbage — og vi kunde godt gaa længere tilbage, lige saa langt, vor Undersøgelse rækker — kan paavises Jordværdistigninger, hvorledes kan det saa blive en Sag af største Betydning, at Staten overtager Ejendomsretten til Jorden? der er ingen Sandsynlighed for, at Staten kan vinde noget derved. Og Landbrugerne kunde jo i Grunden med fuld Ret gøre gældende, at de maatte have Krav paa den almindelige Pristalsstigning ligesom alle andre Mennesker. Hvorfor skulde det være mindre samfundsnyttigt at arbejde med Jorden end at arbejde med Handel eller Haandværk? det maa vel være lige nyttigt for Samfundet. Indenfor alle andre Erhverv regner man det som en Selvfølge, at den almindelige Stigning i Prisniveauet er ingen Begunstigelse, det er kun noget, der er en naturlig Følge af Pengenes ændrede Værdi. Landbruget kunde derfor med god Grund sige: Vi har ikke for Jordens Vedkommende faaet Del i denne Stigning, vi har ikke faaet